

Avdelningen för rättsligt stöd
Per-Olof Wikström
Kristina Grandin

Vad är en verksamhet och vem är verksamhetsutövare enligt Sevesolagstiftningen

EU har utarbetat och antagit Sevesodirektivet för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Sverige har infört direktivet genom Sevesolagstiftningen. Denna promemoria syftar till att tydliggöra begreppet ”verksamhet” enligt [lagen \(1999:381\) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor](#) (Sevesolagen). PM:en kommer inte att gå igenom verksamhetsbegreppet enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) eller miljöbalken (1998:808).

Verksamhet enligt Sevesolagen

Innebörden av begreppet ”verksamhet” enligt Sevesolagen är detsamma som det som följer av artikel 3 i Seveso III-direktivet. Enligt 2 § Sevesolagen definieras verksamhet enligt följande:

”hela det område som står under en verksamhetsutövares ledning eller kontroll eller flera verksamhetsutövares gemensamma ledning eller kontroll och där det finns farliga ämnen vid en eller flera anläggningar, inbegripet såväl det geografiska området som gemensamma eller därtill hörande infrastrukturer eller aktiviteter.”

Avgörande vid bedömning är om verksamheten står under en verksamhetsutövares ledning eller kontroll eller flera verksamhetsutövares gemensamma ledning eller kontroll. Detta måste bedömas från fall till fall och till sist måste rättspraxis klargöra gränserna.

Vad säger förarbetena?

Begreppet har diskuterats i förarbetena till Sevesolagen, både i [prop. 1998/99:64 \(Seveso II-propositionen\)](#) och i [prop. 2014/15:60](#) (Seveso III-propositionen).

Av [prop. 1998/99:64](#), s 37 framgår följande:

”Begreppet verksamhet i Seveso II-direktivet bör användas i lagen. (...)

Ett problem som sammanhänger med verksamhetsbegreppet är dock hur samlokaliserade företag som ingår i samma koncern skall behandlas. På denna punkt ger varken konventionen eller direktivet någon ledning. Utgångspunkten bör dock vara att det är den faktiska risken som skall vara vägledande för tillämpningen av reglerna. Risken med en verksamhet förändras inte av att dess organisation förändras genom att t.ex. avdelningar bolagiseras. Genom att dela upp en verksamhet i flera dotterbolag skulle emellertid de särskilda säkerhetsbestämmelserna i direktivet och konventionen kunna

kringgås genom att mängderna farliga ämnen i de olika verksamheterna inte räknas samman.

Denna olägenhet skulle dock kunna avhjälpas med ett tillägg i definitionen av verksamhet genom att med verksamhet avses även det område som sorterar under flera verksamhetsutövares gemensamma ledning. Därmed skulle även koncerner omfattas av verksamhetsbegreppet. Ett förtydligande blir därmed även nödvändigt att göra anseende begreppet verksamhetsutövare. Med verksamhet avses självfallet inte ett företags eller koncerns hela verksamhet, som kan vara spridd på många olika platser och orter, utan endast verksamheten på en plats.

Av [prop. 2014/15:60](#), sid 31 -32 framgår följande:

Seveso III-utredningen har föreslagit ändringar i definitionerna av uttrycken verksamhet och verksamhetsutövare utifrån Seveso III-direktivet. Förslaget skäljer sig mot nuvarande definition på så sätt att en verksamhet ska vara hela det område som en eller flera verksamhetsutövare råder över (f.n. ”står under en verksamhetsutövares ledning eller kontroll eller flera verksamhetsutövares gemensamma ledning eller kontroll”) och där det finns farliga ämnen vid en eller flera anläggningar inklusive gemensamma eller därtill hörande infrastrukturer eller aktiviteter (f.n. ”och där det finns farliga ämnen vid en eller flera anläggningar, inbegripet såväl det geografiska området som gemensamma eller därtill hörande infrastrukturer eller aktiviteter”). Uttrycket verksamhetsutövare definieras enligt förslaget som varje fysisk eller juridisk person som driver eller råder över en verksamhet eller anläggning eller varje person som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska beslut eller andra beslut om verksamhetens eller anläggningens tekniska drift. Om flera verksamheter med en gemensam ägare är samlokaliserade, ska dessa anses som en enda verksamhet och den gemensamma ägaren som verksamhetsutövare. Förslagen bygger på Seveso III-direktivet.

Regeringen konstaterar att den engelska språkversionen i Seveso II- och Seveso III-direktiven definierar uttrycket verksamhet som ”the whole area under the control of an operator” respektive ”the whole location under the control of an operator”. Det faktum att uttrycket ”hela det område som sorterar under en verksamhetsutövares ledning” i Seveso II har ersatts med ”hela det område som en verksamhetsutövare råder över” i översättningen av Seveso III-direktivet bör inte föranleda någon ändring av nuvarande definition av verksamhet och verksamhetsutövare i Sevesolagen. Däremot bör ett tillägg i Sevesolagen göras om att även den som har rätt att fatta andra beslut än avgörande ekonomiska sådana ska anses vara verksamhetsutövare i lagens mening. Både de ekonomiska och de övriga aktuella besluten ska vara av avgörande karaktär. Det är alltså inte den civilrättsliga konstruktionen i fråga om vem som är verksamhetsutövare som är avgörande för vem som bär ansvaret utan som tidigare kan ett samlat ansvar utkrävas. I likhet med vad som gäller i fråga om miljöfarlig verksamhet är det den som har faktisk och rättslig möjlighet att ingripa i verksamheten som är att anse som verksamhetsutövare.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Flera företag inom samma verksamhetsområde eller inom samma koncern

Slutsatsen är, enligt MSB, att verksamheter som finns i en koncern ska betraktas som en verksamhet enligt Sevesolagen. Vid bedömningen ska beaktas hur ledningen eller kontrollen av verksamheten ser ut. Om ett verksamhetsområde har en verksamhetsutövare så bör det betraktas som en verksamhet och är det flera verksamhetsutövare ska det beaktas om de har en gemensam ledning eller står under gemensam kontroll. Om det är fråga om flera verksamhetsutövare som leds eller kontrolleras gemensamt är den konkreta lokaliseringen och om verksamheterna har en logisk koppling till varandra avgörande vid bedömningen av om de ska betraktas som en eller flera verksamheter enligt Sevesolagen. Det går inte att uttala sig generellt utan en bedömning måste göras från fall till fall. Om verksamheterna tillhör samma koncern måste det geografiska läget (närheten) och hur olika delar av verksamheterna rent faktiskt hör ihop beaktas. Man bör även ta hänsyn till vilken påverkan delverksamheterna kan ha på varandra utifrån ett risk- och säkerhetsperspektiv. Ett anrikningsverk med tillhörande klarningsmagasin bör t.ex. betraktas som en verksamhet trots att avståndet mellan verket och magasinet kan vara relativt långt eftersom verksamheterna rent faktiskt är ihopkopplade och en åtgärd i den ena verksamhetsdelen kan påverka den andra. Att det löper en väg genom ett verksamhetsområde hindrar inte att två delverksamheter betraktas som en verksamhet enligt Sevesolagen eftersom avståndet mellan verksamhetsdelarna är relativt kort (vägbredden).

Outsourcing

En Sevesoverksamhet kan bestå av flera företag med skilda ägarförhållanden om de har en logisk koppling till varandra, till exempel att ett företag lagt över delar av sin verksamhet på ett annat företag, så kallad outsourcing. Avgörande i fråga om verksamhetsbegreppet i Sevesolagstiftningen i det här avseendet är enligt MSB under vems *ledning eller kontroll* den outsourcade verksamheten står. Om verksamheten finns på platsen för att det ursprungliga företaget är lokaliserat där och ger förutsättningarna för den process/arbete som det andra företaget ska utföra talar det för att den outsourcade verksamheten ska anses ingå i den ursprungliga verksamheten i Sevesorättslig mening.

En outsourcad cistern inom en Sevesoverksamhet som enbart betjänar Sevesoverksamheten betraktas normalt som en del av Sevesoverksamheten om inget annat talar för att lagringen står under någon annans ledning och kontroll. Outsourcad verksamhet som betjänar fler aktörer kan normalt inte betraktas som en del av Sevesoverksamheten utan måste betraktas som en självständig verksamhet.

Undantagna verksamheter

Verksamheter som omfattas av undantagen i 4 § Sevesolagen kan aldrig betraktas som en del av Sevesoverksamheten utan dessa verksamheter faller utanför Sevesolagstiftningen. Däremot ska de beaktas vid den integrerade miljö- och säkerhetsprövningen enligt miljöbalken och oftast då som följdverksamhet av Sevesoverksamheten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Verksamhetsutövare enligt Sevesolagen

Verksamhetsutövare är den som har rätt att fatta *avgörande ekonomiska eller andra beslut* om verksamhetens eller anläggningens *tekniska drift* (se definition i 2 § Sevesolagen¹). Både de ekonomiska och de övriga aktuella besluten ska vara av avgörande karaktär för risk- och säkerhetsfrågor vid verksamheten.

Det är alltså *inte den civilrättsliga konstruktionen* i fråga om vem som är verksamhetsutövare som är avgörande för vem som bär ansvaret utan som tidigare kan ett samlat ansvar utkrävas. I likhet med vad som gäller i fråga om miljöfarlig verksamhet är det den som har faktisk och rättslig möjlighet att ingripa i verksamheten och den som kan fatta ekonomiska beslut om säkerhetshöjande åtgärder som är att anse som verksamhetsutövare enligt Sevesolagstiftningen.

Om flera verksamheter med en gemensam ägare är samlokaliserade, ska dessa anses som en enda verksamhet och den gemensamma ägaren som verksamhetsutövare.

Sammanfattande slutsatser

I denna PM har redogjorts för verksamhetsbegreppet enligt Sevesolagstiftningen. Genom att beakta de uttalanden som finns i svenska förarbeten och vad som anges i Sevesodirektiven anser MSB att det står klart att flera företag i en och samma koncern kan betraktas som *en verksamhet* enligt Sevesolagen förutsatt att ovan angivna hänsynstaganden har gjorts. Detta får till effekt att säkerhetsrapporten som ska tas fram ska omfatta hela verksamheten och således samtliga delar inom det aktuella området oavsett om dessa utgör olika delar av en koncern. Mot denna bakgrund kan ett företag som tillhör en koncern behöva beakta effekter från ett annat företag, som tillhör samma koncern, i den integrerade miljö- och säkerhetsprövningen eftersom dessa anses utgöra *en verksamhet* enligt Sevesolagen.

¹ Verksamhetsutövare definierades tidigare på följande sätt:

Varje fysisk eller juridisk person som driver eller innehar en verksamhet eller anläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska beslut om verksamhetens eller anläggningens tekniska drift. Om flera verksamheter med en gemensam ägare är samlokaliserade, skall dessa anses som en enda verksamhet och den gemensamma ägaren som verksamhetsutövare.